

## CUPRINS:

Cuvânt înainte / 9

1. „Eram dator Evangheliei a Cincea, care îmi este sfântă”. Rudolf Steiner și conferințele despre Evanghelia a Cincea / 13

2. „Realități din viața lui Christos Iisus”. Din conținutul Evangheliei a Cincea / 53

3. „Relele stăpânesc”. Întreruperea conferințelor / 143

Note / 159

Bibliografie / 202

Bibliografie Suplimentară / 207

# 1. „Eram dator Evangheliei a Cincea, care îmi este sfântă”

La 1 octombrie 1913 Rudolf Steiner își începea în Kristiania (Oslo) ciclul de conferințe despre Evanghelia a Cincea, după ce cu puține luni în urmă, în august 1913, membrilor Societății Antroposofice le fusese anunțat titlul:

*Aus der Akasha-Chronik Das fünfte Evangelium (Din Cronica Akasha: Evanghelia a Cincea).* Anunțul a fost făcut în München. Nimeni nu știa prea bine ce însemna acest titlu. Puteam doar presupune că această „Evanghelia a Cincea” urma să fie o confruntare cu concepțiile contemporane critice asupra Evangheliilor. Aceasta era bănuiala majorității celor prezenți. O temă de mare interes în sens academic-tradițional; însă trebuia să fie cu totul altceva decât *Die Schwelle der geistigen -welt (Pragul lumii spirituale)*. [Ciclu de conferințe susținut la Munchen, în perioada 24 august – 31 august 1913]6; a meritat asumarea dificultăților călătoriei până la Munchen pentru ”Prag”, ar fi meritat chiar dacă ar fi trebuit să călătorim mult mai departe; să mergi însă până în Norvegia pentru o „critică”, și încă toamna, când cu toții aveam atât ea lucruri de făcut, la începutul noului sezon – aceasta era ceva cu totul diferit. Pe foaia de înscriere la curs apăreau doar câteva semnături (Andrei Belii).

În cele din urmă, scriitorul rus Andrei Belii și soția sa, Assia Turgenieff, s-au hotărât să-l urmeze totuși pe Rudolf Steiner în Norvegia. „Oamenii spuneau că el alesese Kristiania pentru ca rostirile sale să fie cât mai mult impregnate de spirit, atmosfera Norvegiei având o puritate specială, spre deosebire de aura mai densă care umbrea pe atunci Germania. Alegerea de către Rudolf Steiner a orașului scandinav pentru prima sa expunere asupra acestui subiect neobișnuit, era, într-adevăr, una foarte conștient făcută. El conferențiasa acolo aproape în fiecare an, începând din 1908, adesea pe teme de christologie”. În vara anului 1910, în încheierea unui ciclu de conferințe susținut în Kristiania, el menționa că această regiune nordică oferea „cele mai bune condiții” pentru înțelegerea revelațiilor prezente și viitoare ale lui Christos(121,95)IO. Belii a estimat că, în cele din urmă, între două și trei sute de persoane (prieteni norvegieni ai antroposofiei și câțiva străini care călătoriseră special în acest scop) formau audiența, când Rudolf Steiner și-a început ciclul despre Evanghelia a Cincea, pe 1 octombrie 1913 – „*exact aici, la dumneavoastră*” (148,37), așa cum Steiner a spus la începutul conferinței! „Cum scânteiază fiordurile între conferințe! Cum scânteiază stelele după conferințe!” (Belii).”!

Rudolf Steiner folosisese deja termenul de „Evanghelia a Cincea” cu trei ani și jumătate mai devreme, într-o conferință, din păcate stenografiată în mod inadecvat, susținută cu puțin timp înainte de Rusalii, la Palermo, Italia. Acolo, unde ajunsese venind de la Roma și trecând prin Monte Casino, locul primei mănăstiri întemeiate de Benedict de Nursi a, precum și casa copilăriei lui Toma d’ Aquino, Rudolf Steiner a vorbit despre subiectul iminentei apariții a lui Christos „în eteric”, despre creșterea posibilității de percepere a Ființei lui Christos, în corpul său eteric. Rudolf Steiner menționase pentru prima dată acest eveniment cu patru luni în urmă, la începutul anului 1910, în Scandinavia.F Printre alte subiecte atinse la Palermo, Rudolf Steiner a vorbit despre mișcarea rosicruciană ca despre „mișcarea lui Christos” (131,40). El a afirmat că de multe secole comunitatea rosicruciană se pregătea pentru perceperea lui Christos în eteric și, în legătură cu aceasta, a spus:

Pe lângă cele patru Evanghelii rosicrucienii mai studiau și o a cincea, o evangheliie spirituală care făcea posibilă înțelegerea celorlalte patru. În secolul XX, această Evangheliie va fi dată unei părți a omenirii, așa cum celelalte patru au fost date în legătură cu prima venire a lui Christos. Adepții mișcării rosicruciene, cu o claritate suficientă a conștiinței vor înțelege semnificația acestei Evanghelii pentru omenire (118, p.159 ș.u.).

La 11 octombrie 1911, în ciclul de conferințe *Von Jesus zu Christus (De la Iisus la Christos)* (susținut

în Karlsruhe, cu doi ani înainte de cursul din Kristiania despre Evanghelia a Cincea), Rudolf Steiner menționa că, pe lângă textele celor patru Evanghelii, au existat de multă vreme și alte posibilități de cunoaștere a „misteriilor christice”. În viitor, potrivit lui Rudolf Steiner, „apariția lui Christos în eteric” va face posibil „un mod de contemplare directă a semnificației și esenței lui Christos Iisus” (131,76), în consecință existau două căi de acces diferite spre misterul lui Christos:

Una dintre căi erau Evangheliile și tot ceea ce venea prin ele sau pe calea tradiției întemeiate pe ele. Cealaltă cale de cunoaștere venea prin anumiți indivizi clarvăzători, care au existat întotdeauna, și care puteau contempla în lumile superioare și aduce pe pământ, prin cunoaștere proprie, realitățile Evenimentului Christic – ca dintr-o Evanghelie eternă, pe care o împărtășeau și altora (131,76).

Încă din primii ani ai secolului XX – apoi tot mai mult, în cicluri de conferințe despre fiecare Evanghelie! – , Rudolf Steiner a început să scoată la lumină evenimentele din Palestina, de la începutul erei creștine, printr-o cercetare suprasensibilă în „scrierea spirituală” – așa cum numea el Cronică Akasha. În mod deosebit, el a prezentat detalii despre misterul Ființei lui Christos, sacrificiul plin de devoțiune și destinul său pământesc. Rudolf Steiner a interpretat în mod repetat pasaje din cei patru evangheliști sau chiar „a reprodus” forma lor spirituală originală, a acestor texte pe baza „scrierii spirituale”. În octombrie 1911, la Karlsruhe, el explica:

[ ... ] Numai o comparație a textelor tradiționale cu forma lor originală ne indică modul în care trebuie citit un text sau altul; și orice tradiție care se bazează ad litteram numai pe text poate să cadă în eroare. În viitor nu va mai fi suficient ca Evangheliile să fie doar explicate, ci vor trebui mai întâi reproduse în forma lor adevărată, originală. [ ... ] Și abia atunci Evangheliile vor fi din nou o mărturie corectă pentru ceea ce este înfățișat în forma textelor. Acest lucru l-am arătat deja în mai multe locuri (131,108 ș.u.).

În Karlsruhe Rudolf Steiner nu a mai folosit termenul de „Evanghelia a Cincea”, introdus la Palermo, astfel că întrebarea dacă acesta este identic cu „Evanghelia eternă”, accesibilă cunoașterii spirituale prin experiențe suprasensibile, rămâne deschisă. Cu zece zile înainte de începerea cursului din Kristiania, Rudolf Steiner a menționat însă din nou, cu totul neașteptat, cu o mare intensitate și cu accente diferite termenul de „Evanghelia a Cincea”, în cuvântarea rostită cu ocazia punerii Pietrei Fundamentale la Johannesbau (Casa ioaneică) din Dornach, ca un nou centru de misterii moderne, o Școală Liberă de Știință Spirituală. În cuvântul său, referindu-se în mod explicit la situația spirituală de la începutul erei creștine, Rudolf Steiner a afirmat nevoia urgentă pentru o știință spirituală nouă, spunând că „speranța și dorul nelămurite pentru spirit ale omenirii” sunt perceptibile ca un „strigăt” ce își așteaptă răspunsul – „*acel răspuns ce poate fi dat, acolo unde știința spirituală reușește prin Evanghelia sa să fie mesageră a spiritului*” (268,345). În discursul său de jumătate de oră, cu ocazia punerii Pietrei Fundamentale, Rudolf Steiner a oferit o schiță foarte concentrată a conflictului spiritual al timpului nostru, subliniind mișcarea creștinismului, de-a lungul istoriei, de la est la vest, „călătoria” prin care acesta s-a răspândit timp de secole către Apus, precum și dorul după „răspunsul” așteptat, care este și misiune a din viitor a cunoașterii occidentale a lui Christos. Apoi a spus:

Din est au venit lumina și cuvântul revelației. Din est a pornit spre vest, anunțat în patru feluri, prin cele patru Evanghelii, așteptând ca vestul să oglindească, să adauge cunoașterea la anunțarea veștii despre Cuvântul cosmic. Inimile și sufletele noastre sunt profund mișcate atunci când auzim cuvintele Predicii de pe Munte, spusă într-o perioadă în care personalitatea omenească se maturizase, lumina vechiului spirit pălise și lumina noului spirit era pe cale să răsară. Lumina noului spirit a apărut! Însă după ce a apărut, această nouă lumină spirituală s-a deplasat timp de secole din evoluția omenirii spre vest, așteptând ca aceste cuvinte care odată au răsunat în inimile oamenilor, în timpul Predicii de pe Munte, să fie înțelese. Din adâncurile evoluției noastre cosmice răsună acea rugăciune veșnică, care a proclamat Cuvântul cosmic, ce împlinește Misteriul de pe Golgotha. Și adânc răsună rugăciunea originală veșnică, care trebuie să vestească microcosmosului, în adâncuri sufletești tainele vieții. Trebuie să răsună în ceea ce ne-a fost vestit drept „Tatăl nostru”, așa cum această rugăciune a răsunat de la est la vest. Cuvântul cosmic, care odinioară s-a cufundat

în microcosmos, așteaptă totuși să vină vremea în care să i se permită să răsune împreună cu Evanghelia a Cincea; sufletele omenesci au trebuit să se maturizeze, pentru a putea înțelege Evanghelia cea mai veche, Evanghelia macrocosmică din Vest, care acum trebuie să răsune ca un ecou, ca răspuns la Evangheliile microcosmice din Est. Dacă întâmpinăm cu înțelegere concepția prezentă, atunci se va ivi în noi și înțelegerea faptului că celor patru Evanghelii li se poate adăuga o a cincea (268, p. 347 ș.u.),

Evanghelia a Cincea – macrocosmică –, așa cum a spus Rudolf Steiner în seara de 20 septembrie la Dornach, este „Evanghelia cunoașterii” cel mai intens așteptată în prezent și în viitor (268, 348). La scurt timp după aceasta a început în Kristiania cursul anunțat: *Din Cronica Akasha. Evanghelia a Cincea*.

\*

Contrar așteptărilor inițiale ale lui Andrei Belii, cele cinci conferințe susținute de Rudolf Steiner în Kristiania – ca și cele ce au urmat, în opt orașe din Germania, până la 13 ianuarie 1914 – s-au concentrat în mod surprinzător pe tematica vieții lui Iisus din Nazareth, începând cu vârsta de 12 ani și pe cei trei ani petrecuți pe pământ de Christos Iisus, până la moartea de pe Golgotha. În Kristiania, ca și în reluările și dezvoltările ulterioare din Germania ale acestei tematici, Rudolf Steiner nu a făcut deloc o prezentare generală a christologiei antroposofice, ci a făcut mai degrabă cunoscută legătura dintre „realitățile Evangheliei a Cincea” (148,161) și „viața unică de pe pământ a lui Christos” (148,40): „Să sperăm că în timp aceste realități vor converge într-un fel de Evanghelie a Cincea” (148,243). Cu toate că Rudolf Steiner s-a preocupat de tema Evangheliilor și a Ființei lui Christos în lucrări publicate și în conferințe, încă de la începutul secolului XX, conferințele sale despre Evanghelia a Cincea au fost primele care au cuprins Evenimentul Christic în realitatea concretă” (148, 217)18, de exemplu, a „evenimentelor concrete care au avut loc în Palestina” (148,26) și în special a Misteriului de pe Golgotha, cu unele detalii, bazându-se pe „observarea vieții reale lui Christos Iisus” (148, 73) – aceasta „ne conduce și mai adânc în natura Ființei lui Christos” (152, 83). În acest context, Steiner a caracterizat conferințele sale anterioare de christologie drept „abstracte” (148,217), „teoretice” și „bazate pe gândire” (148,324). Pe 17 decembrie 1913 în Köln, el explica:

Aș putea spune că *expunerile mele anterioare* despre Misteriul de pe Golgotha, chiar dacă au un conținut ocult, el a fost, totuși, mai degrabă un conținut ocult-teoretic. Am vorbit despre esența și semnificația Misteriului de pe Golgotha pentru evoluția omenirii. Despre faptul că acesta este, s-ar putea spune, evenimentul central pentru întreaga evoluție a omenirii pe Pământ, iar de aici au apărut niște gânduri. Acestea au izvorât într-adevăr din cercetarea ocultă. Este vorba de acele izvoare de gândire despre care am vorbit, care radiază din Misteriul de pe Golgotha și se încorporează în mod viu în evoluția noastră pământească. Din ceea ce trăiește în evoluția omenirii pe Pământ, se poate găsi, dacă se percepe cu clarvedere, ceea ce am spus despre semnificația Misteriului de pe